

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

УДК [005+339.138] (477)

ББК У290

М 41

**Менеджмент та маркетинг в Україні : зб. наук. стат.
М41 слухачів вечір.-заоч. форми навч. – К. : Київ. нац. торг.-
екон. ун-т, 2013. – Ч. 2. – 84 с.**

У збірнику представлено статті, присвячені актуальним питанням розвитку менеджменту та фінансового менеджменту в Україні. Проаналізовано шляхи визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємств, їх фінансової стійкості та кредитоспроможності. Розроблено пропозиції, спрямовані на підвищення ефективності названих показників діяльності.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальними за зміст матеріалів є автори.

УДК [005+339.138] (477)

ББК У290

Редакційна колегія: Л.О. Лігоненко (відп. ред.), д-р екон. наук, проф.;
С.І. Бай, д-р екон. наук, доц.; К.С. Шклярук канд. екон. наук, доц.

Відповідальний за випуск Бідюк Алла Миколаївна

*Видається за рекомендацією вченої ради Інституту вищої кваліфікації
(протокол № 4 від 19.04.13)*

підприємства. Тому оптимізація, автоматизація і достовірний облік їх на підприємстві є невід'ємною частиною управління, без якого неможливе досягнення поточних та довгострокових цілей підприємства. Можна стверджувати, що реалізація перелічених напрямів удосконалення запасів підприємством призведе до значного підвищення результативності його фінансово-економічної діяльності. Вирішення комплексу суперечливих та дискусійних питань обліково-аналітичного управління виробничими запасами є актуальним для більшості підприємств і потребує подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Бауэрсокс Д.Дж., Клосс Дейвид Дж. Логистика: интегрированная цепь поставок, 2-изд. / пер. с англ. – М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2005. – 640 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – 7-ме вид., доп. і перероб. / Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2006. – 832 с.
3. Герасимчук З.В., Вахович І.М. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. – Видання 2-ге, переробл. і доповнене. – Луцьк : Надстир'я, 2007. – 409 с.
4. Сопко В.В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / В. Сопко. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 578 с.

Робота виконана під науковим керівництвом канд. екон. наук, професора ГУЛЯЄВОЇ Н.М.

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

**МУЗИЧЕНКО М., 2-й рік навчання ІВК КНТЕУ,
спеціальність «Бізнес-адміністрування»,
програма «Фінансовий менеджмент»**

Статтю присвячено визначенню поняття «фінансова стійкість», класифікації показників фінансової стійкості, визначення поняття «кредитоспроможність», аналізу методики та нормативно-правової бази, якими керуються банки під час визначення кредитоспроможності позичальника

Ключові слова: фінансова стійкість, показник, коефіцієнт, кредитоспроможність, банк, позичальник, ризик.

Статья посвящена определению понятия «финансовая устойчивость», классификации показателей финансовой устойчивости, определению понятия «кредитоспособность», анализа методики и нормативно-правовой базы, которыми руководствуются банки при определении кредитоспособности заемщика

Ключевые слова: финансовая устойчивость, показатель, коэффициент, кредитоспособность, банк, заемщик, риск.

The article is devoted to definition of the «financial strength», classification of the criteria of the financial strength, definition of the «credibility», analysis of the methodology and legislation based on which banks define credibility of the borrower and provide facility.

Key words: financial strength, criteria, ration, credibility, bank, borrower, risk.

Актуальність статті викликана тим, що фінансова стійкість виступає якісною характеристикою фінансових можливостей підприємства, а її забезпечення належить до найбільш важливих економічних проблем. Ринок вимагає від підприємств постійного контролю за всіма змінами, що відбуваються в мікро- та макросередовищі, а також миттєвого реагування на них. Проте, здійснюючи діяльність в умовах сьогодення, керівники підприємств різних форм власності й різної галузевої спрямованості не мають повноцінної методичної бази, яка б враховувала специфіку українського економічного простору та дозволяла їм ефективно управляти фінансовою стійкістю.

Питання управління фінансовою стійкістю як основи сталого розвитку підприємств усіх форм власності висвітлено в численних працях українських та зарубіжних науковців. Теоретико-методологічні аспекти фінансової стійкості та антикризового управління вивчали такі зарубіжні науковці: І.А. Астраханцева, У. Бівер, А.В. Карелін, А. Крокет, В.Р. Назиров, Г.В. Савицька, В.П. Савчук, А.Д. Шеремет та інші; основні засади формування стратегії антикризового управління запропоновано у розробках Л.Ф. Догіль, Т.В. Крамін, Ж. Ламбен та інших. Серед українських учених питаннями забезпечення стійкого фінансового розвитку підприємств приділяли увагу: І. О. Бланк, А.Ф. Бабицький, І.В. Дем'яненко, М.І. Єрмізіна, М.С. Заюкова, Л.А. Лахтіонова, Л.А. Лігоненко, О.О. Терещенко, П.В. Тархов, А.В. Чупіс та інші [13, с. 1].

Потрібно відзначити, що немає єдиного визначення «фінансової стійкості». Так у Великому економічному словнику надається наступне визначення: «стійкість фінансова – стабільність фінансового положення, що виражається у збалансованості фінансів, достатній ліквідності активів, наявності необхідних резервів» [2, с. 1100].

Г.В. Савицька визначає фінансову стійкість як «здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів в мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, яка гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість в межах допустимого рівня ризику» [7, с. 619].

О.С. Стоянова зазначає, що «фінансова стійкість передбачає збіг чотирьох сприятливих характеристик: високої платоспроможності; високої ліквідності балансу; високої кредитоспроможності; високої рентабельності» [12, с. 394].

В.М.Родіонова, М.О. Федотова визначають, що «фінансова стійкість відображає стан фінансових ресурсів, за якого підприємство здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробництва та реалізації продукції, а також витрати з його розширення та оновлення. Платоспроможність підприємства є найважливішою ознакою фінансової стійкості. Одним з найважливіших компонентів фінансової стійкості підприємства є наявність у нього фінансових ресурсів, необхідних для розвитку виробництва. Фінансовий добробут та ступінь ділової активності підприємства характеризують також величина і динаміка рентабельності. Найвищою формою фінансової стійкості підприємства є його здатність розвиватися в умовах мінливого внутрішнього та зовнішнього середовища. Для цього підприємство повинно бути кредитоспроможним. Фінансова стійкість – це комплексне поняття і є таким станом ресурсів, яке забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку та капіталу за збереження платоспроможності та кредитоспроможності за умови допустимого рівня ризику» [6, с.с. 9, 11–13].

Деякі вітчизняні та російські економісти трактують фінансову стійкість як тільки оптимальне співвідношення між власним та залученим капіталом, та віднесенням до групи показників фінансової стійкості виключно коефіцієнтів, які характеризують структуру джерел коштів та фінансову незалежність підприємства від зовнішніх кредиторів « [4, с.74–76; 7, с. 102; 8, с. 16].

Науковці у своїх тлумаченнях фінансової стійкості по-різному розставляють акценти, це пов'язано з цілями та завданнями дослідження. За результатами дослідження сутності фінансової стійкості з позиції критеріїв, що забезпечують її формування, виокремлено ряд сутнісних підходів. Нами визначено, що основним критерієм фінансової стійкості виступає наявність фінансових ресурсів для розвитку підприємства та розширеного відтворення. Не

виключаючи важливості платоспроможності та інших результативних ознак, вважаємо, що вони лише сприяють та забезпечують безпосередньо розвиток підприємства. Платоспроможне підприємство не обов'язково є фінансово стійким, натомість підприємство, що має тенденції до розширеного відтворення, апріорі, повинно містити певний запас платоспроможності.

Виходячи з того, що фінансова стійкість характеризує стан підприємства в певний період часу, слід уважно підходити до встановлення результативних факторів що впливають на її рівень. Фінансовими важелями у процесі забезпечення фінансової стійкості виступають дохід, прибуток, фінансові санкції, вартість продукції (робіт, послуг), вклади, пайові внески, інвестиції, умови кредитування.

Запас фінансової стійкості підприємства залежить насамперед від розміру власного та позикового капіталу, власних оборотних коштів, загальної вартості активів, наявності чистого прибутку.

Процес формування фінансової стійкості підприємства складається з трьох основних блоків: інформаційного, діагностичного та блоку заходів із забезпечення фінансової стійкості. Інформаційна складова включає процес добору первинної інформації, її обробку та систематизацію й реалізується шляхом упровадження процедури моніторингу фінансового стану. Моніторинг фінансового стану – це сукупність дій та заходів, спрямованих на поточне спостереження за діяльністю підприємства. Ця процедура вимагає оперативного аналізу основних фінансово-економічних показників його діяльності з метою виявлення негативних тенденцій та запобігання кризовому стану.

Діагностичний блок складається з аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища, фінансової діагностики підприємства й формування висновку щодо стану фінансової стійкості. Системи оцінювання фінансової стійкості в багатьох методичних рекомендаціях мають аналітико-ретроспективний, ситуаційний характер і тим самим не дають уявлення про можливості відновлення платоспроможності підприємства, перспективи розвитку. Зарубіжні методики, засновані на мультиплікативному дискримінантному аналізі у сфері кризового розвитку, такі як моделі Альтмана, Таффлера, Спрингейта, Депаляна й інші, не враховують особливостей господарської діяльності конкретного суб'єкта господарювання й мінливих умов зовнішнього середовища, включаючи нестабільність розвитку багатьох вітчизняних підприємств і галузей. Деякі з них мають велику чутливість до зміни одного зі складових показників, що в кінцевому результаті позначається на адекватності результату.

Блок із забезпечення фінансової стійкості включає механізми залучення, розподілу, розміщення та відтворення фінансових ресурсів. І цей процес повинен розпочинатись з розробки фінансової стратегії, яка являє собою процес формування перспективного напрямку його розвитку на основі ефективного управління, формулювання довгострокових цілей, добір найбільш ефективних шляхів їх досягнення, адекватне коригування управлінських рішень при зміні умов зовнішнього середовища. Ця діяльність вимагає визначення завдань, часового періоду, програми заходів фінансового оздоровлення (беручи до уваги сезонний характер робіт), пріоритетних напрямів діяльності, критеріїв оцінювання досягнутих результатів [13, с. 4].

Для характеристики фінансової стійкості підприємства використовується система абсолютних і відносних показників. Найбільш узагальнюючими абсолютними показниками фінансової стійкості є відповідність або невідповідність джерел коштів для формування запасів і затрат, тобто різниця між сумою джерел коштів і сумою запасів і витрат.

Крім абсолютних показників оцінки фінансової стійкості підприємства застосування відносних дозволяє більш детально її оцінити. Суть коефіцієнтного підходу оцінки фінансової стійкості підприємства полягає в обчисленні та аналізі низки фінансових коефіцієнтів. Методичний підхід до визначення фінансової стійкості за допомогою фінансових коефіцієнтів є найбільш поширеним.

Єдиного загальноновизнаного підходу використання інформації для кількісного визначення фінансової стійкості та її оцінки немає. Виділяють два основних підходи до визначення фінансової стійкості, відповідно до яких диференційованою є інформаційна база аналізу.

За першого підходу при оцінці фінансового стану і фінансової стійкості підприємства орієнтуються винятково на дані Балансу про джерела фінансування, тобто на капітал. У цьому разі оцінку фінансової стійкості підприємства здійснюють тільки на основі даних пасиву балансу.

За другого підходу для оцінки фінансової стійкості підприємства аналізують взаємозв'язок між активом і пасивом Балансу, тобто простежують напрями використання коштів. За першого підходу коефіцієнти, розраховані за даними пасиву балансу, є основними.

Однак характеристика фінансової стійкості за допомогою таких показників буде не повною. Важливо не тільки знати, звідки залучено кошти, а й куди їх вкладено, яка структура вкладень. Більш повним і з економічного погляду більш виправданим є другий підхід. Тому повну оцінку фінансової стійкості підприємства слід здійснювати з використанням як коефіцієнтів, розрахованих за даними пасиву балансу, так і коефіцієнтів, що відображують взаємозв'язок між джерелами формування коштів підприємства і структурою вкладень.

Усі відносні показники, що характеризують фінансову стійкість підприємства можна умовно об'єднати в декілька груп:

1. Показники структури капіталу, які характеризують фінансову незалежність від зовнішніх позикових коштів, а саме: коефіцієнт фінансової незалежності (коефіцієнт автономії); коефіцієнт фінансової стійкості; коефіцієнт фінансової залежності; коефіцієнт фінансового ризику.

2. Показники, що характеризують стан оборотних коштів: коефіцієнт маневрування власного оборотного капіталу; коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами.

3. Окрему групу показників, які також характеризують фінансову стійкість підприємства, становлять: коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів; коефіцієнт ефективності власного капіталу [5, с.133-138].

Одним із способів оцінки фінансової стійкості є інтегральний підхід, який дає змогу дати інтегровану оцінку ступеню фінансової стійкості. Його можна застосовувати на практиці, особливо в умовах кризового стану економічної системи, коли господарські зв'язки підприємства, що існували раніше, порушені і відбувається процес налагодження ним нових зв'язків з партнерами, зацікавленими у достатній фінансовій стійкості.

Показники фінансової стійкості за цього підходу характеризують стан і структуру активів підприємства та забезпеченість їх джерелами покриття. Цей підхід цікавий тим, що на відміну від усіх охарактеризованих вище, у процесі його здійснення кожний з показників розглядається у взаємозв'язку з іншими показниками. Крім того, для загальної оцінки фінансового стану за цим підходом використовують узагальнюючий показник зміни фінансової стійкості підприємства:

Враховуючи вищевикладене вважаємо, що для повної і всебічної характеристики фінансової стійкості підприємств доцільно використовувати такі показники:

1. Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності), що показує, яку частину у загальних вкладеннях у підприємство складає власний капітал. Він характеризує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування його діяльності.

2. Коефіцієнт фінансової стійкості, що показує співвідношення власних і залучених засобів, вкладених в діяльність підприємства. Характеризує здатність підприємства залучати зовнішні джерела фінансування.

3. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами – показує, яка частина матеріальних оборотних активів фінансується за рахунок засобів чистого оборотного капіталу.

4. Коефіцієнт ефективності використання активів – показує, скільки чистого прибутку має підприємство в середньому на кожну гривню загальних вкладень в його діяльність, характеризує прибутковість цього капіталу, яким володіє підприємство, незалежно від джерел його надходження.

5. Коефіцієнт ефективності використання власного капіталу (коефіцієнт прибутковості власного капіталу) – показує, скільки чистого прибутку має підприємство в середньому на кожну гривню власного капіталу, тобто характеризує ефективність власних інвестицій.

6. Коефіцієнт співвідношення необоротних і оборотних активів – характеризує співвідношення необоротних і оборотних активів [11, с. 354].

7. Коефіцієнт покриття боргу – співвідношення суми позикового капіталу до суми власного капіталу.

8. Коефіцієнт довгострокового позикового капіталу – співвідношення суми власного капіталу з врахуванням суми довгострокового позикового капіталу до самої суми довгострокового позикового капіталу.

9. Коефіцієнт структури позикового капіталу – співвідношення суми довгострокового позикового капіталу до суми позикового капіталу.

10. Коефіцієнт кредиторської заборгованості – співвідношення суми кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги до суми короткострокового позикового капіталу.

11. Коефіцієнт простроченої кредиторської заборгованості – співвідношення суми простроченої кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги до суми кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги [10, с. 81].

З поняттям «фінансова стійкість» нерозривно пов'язано поняття «кредитоспроможність». Кредитоспроможність — наявність у потенційного позичальника передумов для отримання кредиту і здатність повернути його. Інакше кажучи — це здатність підприємства в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями. Кредитоспроможність позичальника визначається показниками, що характеризують його акуратність при розрахунках за раніше отриманими кредитами, його поточне фінансове становище, спроможність у разі необхідності мобілізувати кошти з різних джерел, забезпечити оперативну трансформацію активів у грошові кошти.

У науково-практичній літературі здебільшого виокремлюють кількісні та якісні критерії кредитоспроможності. Кількісні критерії пов'язані з оцінкою поточного та перспективного фінансового стану позичальника, а якісні виявляються на основі оцінки менеджменту підприємства та його ситуації на ринку факторів виробництва і збуту продукції.

З метою оцінки кількісних критеріїв проводиться аналіз поточного та перспективного фінансового стану підприємства. Для цього аналізуються всі можливі фактори, які можуть вплинути на платоспроможність. На практиці використовуються різні моделі аналізу: дискримінантний та регресійний аналіз, комплексна оцінка на основі розрахунку окремих фінансових показників тощо.

Найтипівіший підхід до оцінки фінансового стану підприємств, який застосовується провідними європейськими банками складається з таких основних блоків показників: ліквідності та платоспроможності, які характеризують структуру капіталу та майна підприємства; прибутковості та самофінансування (поточні та прогнозні); оборотності [11, с. 360].

Головна мета оцінки кредитоспроможності позичальника – оцінка кредитного ризику та виявлення джерел погашення позичальником відсотків і заборгованості за кредитом.

Вибір методу залежить від низки чинників: форми власності, особливостей побудови балансу та інших форм звітності клієнта, галузевих особливостей, виду діяльності тощо.

Оцінюючи кредитоспроможність позичальника, банк фактично визначає рівень кредитного ризику, який він візьме, надавши кредит. Крім того, необхідно враховувати, що рівень ризику позичальника може трансформуватися у ризик самого банку за умови встановлення кредитних відносин.

Основними критеріями оцінки кредитоспроможності позичальника можуть бути: забезпеченість власними коштами не менш як 50 % усіх видатків; відмінна репутація керівництва (кваліфікація і здібності керівника, дотримання ділової етики, договірної та платіжної дисципліни); конкурентоспроможність продукції/послуг, що випускається (надаються), на внутрішньому та зовнішньому ринках, попит на продукцію/послуги, наявність державних замовлень, обсяги експорту тощо; економічна кон'юнктура (перспективи розвитку позичальника, наявність джерел фінансування капіталовкладень тощо) та ін.

Перелік показників оцінки кредитоспроможності позичальника та критерії їх оцінки визначаються кожним банком самостійно і мають бути документально закріплені в окремому положенні, яке входить до стандартів кредитної політики банку.

Як правило, вибір системи показників оцінки кредитоспроможності позичальника залежить від специфіки того сегмента ринку, який обслуговує банк (галузевої особливості, категорії позичальника), а також від рівня спеціалізації банку (іпотечний, інвестиційний, ощадний), форми (іпотечні, споживчі, лізингові тощо) та строків кредитів (коротко-, довгострокові), кредитної стратегії та політики банку (обережна, помірна чи агресивна), рівня кваліфікації працівників кредитного відділу, рівня організації та технічного забезпечення аналітичної роботи в банку [3, с. 321].

Основу нормативно-правової бази діяльності банків в Україні складають Цивільний та Господарський кодекси, Закони України «Про банки та банківську діяльність», «Про Національний банк України», нормативно-правові акти Національного банку України. Так в питаннях кредитування для банків одним з основних нормативно-правових актів є Постанова Національного банку України № 23 від 25 січня 2012 р., якою було затверджене Положення «Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями».

Це Положення визначає порядок (методику) формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями (далі – резерви), до яких відноситься і кредитування.

Активна банківська операція – операція з розміщення ресурсів банку, яка обліковується за активними балансовими рахунками банку або за активними рахунками позабалансового обліку. До таких операцій належать усі види кредитних операцій, операції з розміщення коштів на кореспондентських рахунках в інших банках, операції з придбання цінних паперів, інші активні банківські операції, уключаючи нараховані за всіма цими операціями доходи.

Банк з метою формування резерву за активами/наданими фінансовими зобов'язаннями здійснює оцінку ризиків таких активів/наданих фінансових зобов'язань і з метою розрахунку резервів класифікує активи/надані фінансові зобов'язання за такими категоріями якості: I (найвища) – немає ризику або ризик є мінімальним; II – помірний ризик; III – значний ризик; IV – високий ризик; V (найнижча) – реалізований ризик. Заборгованість за активами/наданими фінансовими зобов'язаннями, віднесеними до V категорії, є безнадійною.

Банк самостійно встановлює порядок визначення показника ризику активу в межах діапазонів, визначених для відповідних категорій якості активів/наданих фінансових зобов'язань, у тому числі з урахуванням кредитної історії боржника, а також іншої інформації, що забезпечує об'єктивну оцінку подій та обставин, які можуть свідчити про наявність ризиків погашення боргу боржником із перевищенням строків, передбачених умовами договору, або невиконанням договірних умов. Банк, оцінюючи фінансовий стан боржника, визначає його кредито- та платоспроможність. Банк визначає кредитоспроможність боржника під час надання кредиту та в разі зміни первісних умов договору, у тому числі пов'язаних із фінансовими труднощами боржника.

Банк з метою оцінки ризику за активами/наданими фінансовими зобов'язаннями боржником (контрагентом) банку за якими є нерезидент, може використовувати дані.

підтверджені в бюлетені таких провідних світових рейтингових агентств (компаній), як Standard & Poor's, Moody's Investors Service та Fitch IBCA.

Банк з метою оцінки ризику за активами/наданими фінансовими зобов'язаннями, боржником (контрагентом) банку за якими є резидент, може використовувати дані рейтингових агентств (компаній), які мають право визначати рейтингові оцінки відповідно до законодавства України.

Банк під час використання даних рейтингових агентств (компаній) має враховувати те, що за наявності одночасно: рейтингів емітента та рейтингів цінних паперів емітента під час оцінки ризику за цінним папером – ураховуються рейтинги цінних паперів і не враховуються рейтинги емітента; рейтингів країни боржника (контрагента) та рейтингів боржника (контрагента) – ураховуються рейтинги боржника і не враховуються рейтинги країни боржника (контрагента); двох різних рейтингів боржника (контрагента) – ураховується рейтинг того рейтингового агентства (компанії), який є нижчим; трьох різних рейтингів боржника (контрагента) – ураховується рейтинг того рейтингового агентства (компанії), який є нижчим із двох найвищих [1, с. 192].

Даним Положенням чітко регламентований порядок формування резервів банками та надання забезпечення підприємствами-позичальниками. Останні мають враховувати що даним Положенням передбачено поділ прийнятного забезпечення залежно від рівня ліквідності на п'ять груп. Так, безумовні та безвідкличні гарантії/безвідкличні резервні акредитиви, що виконують функції фінансової гарантії Кабінету Міністрів України; урядів країн, що мають кредитний рейтинг, не нижчий, ніж «А-» згідно з міжнародною шкалою, підтверджений у бюлетені агентства (компанії) Standard & Poor's; банків та інших установ, які мають кредитний рейтинг, не нижчий, ніж «А-» згідно з міжнародною шкалою, підтверджений у бюлетені агентства (компанії) Standard & Poor's; майнові права на грошові кошти, розміщені на вкладному (депозитному) рахунку в банку, кредитний рейтинг якого не нижчий, ніж «А-» згідно з міжнародною шкалою, підтверджений у бюлетені агентства (компанії) Standard & Poor's є високоліквідними і належать до I групи. До II групи належать ті ж самі види забезпечення, але надані країнами/банками з рейтингом не нижчим, ніж «BBB-» згідно з міжнародною шкалою, підтверджений у бюлетені агентства (компанії) Standard & Poor's.

До III групи належать: нерухоме майно, що належить до житлового фонду; легкові автомобілі. До IV групи належать: нерухоме майно, що належить до нежитлового фонду; транспортні засоби (крім легкових автомобілів); об'єкти у формі цілісного майнового комплексу; устаткування. До V групи належать: цінні папери, що внесені до біржового реєстру та перебувають у ньому на дату розрахунку резерву (крім цінних паперів інститутів спільного інвестування), емітентами яких є резиденти; цінні папери, емітовані органами місцевого самоврядування; іпотечні облігації, якість іпотечного покриття за якими відповідає вимогам законодавства України; інвестиційні сертифікати; товари в обороті або в переробці; біологічні активи; майнові права на нерухоме та інше майно. Банк ураховує вартість забезпечення у вигляді нерухомого майна та транспортних засобів за умови, що вони зареєстровані на території України.

Отже, дане Положення встановлює чіткі вимоги, які мають виконувати як банки, так і підприємства-позичальники під час отримання та обслуговування кредиту.

Список використаних джерел

1. Постанова Національного банку України № 23 від 25 січня 2012 р., – Офіційний вісник України від 05.03.2012 — 2012 р., № 16, стор. 192, стаття 595.
2. Большой экономический словарь: 22 000 терминов / под ред. А.Н. Азрилиян. - 4-е изд. доп. и перераб.-М.: Ин.-т новой экономики, 1999. - 1248 с.
3. Кредитування і контроль, Вовк В.Я., Хмеленко О.В. Навч. посібник. – К.: Знання, 2008. - 463 с.

4. Крейнина М.Н. Финансовый менеджмент : учебн. пособие. – М. : Дело и Сервис, 2001. – 400 с.
5. Панченко, А.І. Узагальнення моделі статистичної оцінки основних показників діяльності підприємства [Текст] / А. І. Панченко // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 133–138.
6. Родионова В.М., Федотова М.А. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции. – М. : Перспектива, 1995. – 98 с.
7. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. – Мн. : Новое знание, 2002. – 704 с.
8. Теплова Т.В. Планирование в финансовом менеджменте : учебн.-метод. пособие. – М. : Высшая шк., 1998. – 140 с.
9. Фінанси : вишкіл студії : навч. посіб. / за ред. д.е.н., проф. Юрія С.І. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 357 с.
10. Фінанси підприємства – Опорний конспект лекцій – укладачі : Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Г.В. Ситник, Л.Л. Стасюк, О.В. Корольова-Казанська, І.В. Височин, О.О. Хіленко, Т.В. Заварзіна. – КНТЕУ, Київ, 2009, – 113 с.
11. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання, навч. посіб. / О.О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 554 с.
12. Финансовый менеджмент : теория и практика : учебник / под ред. Е.С. Стояновой. – М. : Перспектива, 1999. – 656 с.
13. Формування фінансової стійкості аграрних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Є.Ю. Лагода ; Сум. нац. аграр. ун-т. – Суми, 2009. – 20 с. – укр.

Робота виконана під науковим керівництвом канд. екон. наук, доцента ЧАЮН І.О.

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

**МУХА А., 2 рік навчання ІВК КНТЕУ,
спеціальність «Бізнес-адміністрування»,
програма «Фінансовий менеджмент»**

У статті автором обґрунтована важливість реструктуризації як засобу підвищення ефективності бізнесу. Запропонована послідовність етапів перебігу реструктуризації підприємства та надана їх характеристика.

В статтє автором обоснована важность реструктуризации как средства повышения эффективности бизнеса. Предложена последовательность и охарактеризованы этапы проведения реструктуризации предприятия.

In the article the author justified the importance of restructuring as a means of improving business efficiency. Suggested sequence of steps and characterized the restructuring of enterprises.

За умов глобальної світової кризової ситуації, високих кредитних ставок в Україні і насамперед не дуже сприятливих умов для розвитку бізнесу в цілому у нашій державі, більшість вітчизняних підприємств опинилися на межі банкрутства. Тим більше в цих умовах виникає проблема забезпечення ефективного управління підприємством, яке потребує від керівника знання останніх досягнень в області, перш за все, економіки та фінансів.